

Vlaams
Parlement

ingediend op **1905** (2018-2019) – Nr. 1
1 maart 2019 (2018-2019)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Katrien Schryvers en Lorin Parys

tot wijziging van het decreet
betreffende de rechtspositie
van de minderjarige in de integrale jeugdhulp

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Laurence Libert;
Jan Bertels, Bart Van Malderen;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift.....	4
3. Bespreking	4
4. Conclusie	4
Bijlage: antwoord van de Vlaamse Regering	5

1. Procedure

Op 29 november 2018 werd een verzoekschrift ingediend tot wijziging van het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (verzoekschrift nr. 8 (2018-19)).

Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 12 december 2018 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het verzoekschrift een eerste maal op 8 januari 2019 en besliste Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift.

Op 27 februari 2019 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De commissie had inmiddels op 13 februari 2019 van Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift.

2. Inhoud van het verzoekschrift

Volgens de verzoeker komt het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp niet tegemoet aan de noden van de minderjarigen. In de praktijk kan het kind niet gebruikmaken van zijn rechten. Uit zijn praktijkervaring als steunfiguur heeft hij gemerkt dat de minderjarigen veeleer dom worden gehouden. Het decreet van 7 mei 2004 bepaalt dat minderjarigen zelf een vertrouwenspersoon kunnen aanstellen, maar in de praktijk is het de jeugdrechter die dat beslist. Minderjarigen hebben het recht om beroep aan te tekenen maar in de praktijk beslist de advocaat. De termijn om in beroep te gaan is bovendien te kort, aldus de verzoeker. De advocaat en de jeugdrechter zijn veel te moeilijk bereikbaar voor het kind.

De verzoeker vraagt dat de minderjarigen zelf beroep kunnen aantekenen via een eenvoudig formulier. De beroepstermijn moet worden verlengd. De kinderen moeten zelf een advocaat kunnen kiezen en hem kunnen betalen met punten. De verzoeker vraagt ook om in een coach te voorzien die de minderjarige kan informeren over zijn rechten. Bij inbreuken tegen het Kinderrechtenverdrag moeten kinderen in beroep kunnen gaan.

3. Bespreking

Katrien Schryvers stelt voor het antwoord van de Vlaamse Regering aan de verzoeker te bezorgen. Ze wordt daarin bijgetreden door *Peter Persyn*.

4. Conclusie

De commissie stemt in met het voorstel van *Bert Moyaers*, commissievoorzitter, om het antwoord van de Vlaamse Regering aan de indiener van het verzoekschrift te bezorgen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Lorin PARYS,
verslaggevers

BIJLAGE:
Antwoord van de Vlaamse Regering

Vlaamse Regering

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 BRUSSEL
T 02 552 64 00
F 02 552 64 01
www.vlaanderen.be

De heer Nico Lemaire

nico.lemaire@vlaamsparlement.be

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
vragen naar/e-mail		POST-20190109-28721	
Peter Casteur		telefoonnummer	datum
peter.casteur@vlaanderen.be		02 552 64 45	13 FEB. 2019

Betreft: Replik verzoekschrift van **[REDACTED]**

Geachte heer Lemaire,

De indiener van het verzoekschrift klaagt aan dat minderjarigen in de integrale jeugdhulp hun rechten niet kunnen effectueren. Zo stelt hij onder meer aan de kaak dat het in de praktijk de advocaat, en niet de minderjarige, is die beslist om hoger beroep aan te tekenen en dat de termijnen hiervoor veel te kort zijn. De indiener doet het voorstel om coaches aan te stellen die jongeren kunnen informeren over hun rechten en vraagt een wijziging van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp (verder afgekort als DRM).

De indiener stelt zich met andere woorden vragen bij de actiemogelijkheden van een minderjarige wanneer zijn rechten in de jeugdhulp met de voeten worden getreden.

Hieronder geven we in deze context een overzicht van de mogelijkheden die bestaan, vanuit het perspectief van minderjarigen. We zoomen niet alleen in op reactieve actiemogelijkheden, maar ook op vormen van preventieve rechtsbescherming. Deze laatste zullen er vaak voor zorgen dat reactieve actiemiddelen niet (langer) nodig zijn.

Effectieve rechtsbescherming van minderjarigen in de jeugdhulp begint met hen te informeren (deel I) en hen te adviseren over en te ondersteunen bij de uitoefening van hun rechten (deel II). Het sluitstuk van hun rechtsbescherming is de mogelijkheid om een schending van hun rechten aan te vechten (deel III). De rode draad vinden we terug in hun participatiekansen en de rol van cliëntorganisaties (deel IV).

Uit dit overzicht blijkt dat het niet zozeer zaak is om de tekst van het DRM zelf aan te passen, maar wel om dagelijks verder werk te maken van de toepassing ervan om de rechtsbescherming van minderjarigen ten volle te garanderen. Het verzoekschrift is in dit opzicht een ruggensteun om hier daadwerkelijk werk van te (blijven) maken.

I. Startpunt: het DRM en de bekendmaking ervan ('informeren')

Dat minderjarigen in de jeugdhulp uitdrukkelijk rechten toegekend worden en die in beginsel ook zelfstandig kunnen uitoefenen was destijds de grote nieuwheid van het DRM. Ook in het nieuwe ontwerpdecreet over jeugddelinquentie wordt uitdrukkelijk bepaald dat jongeren die verdacht worden van feiten of er pleegden, de rechten uit het DRM (blijven) hebben en uitoefenen.

Het DRM is binnen de hele sector ruim bekend gemaakt. Zowel naar jongeren, ouders als hulpverleners. En dit via allerlei kanalen (www.rechtspositie.be, brochures en werkmappen – zie 'rubriek publicaties' en <http://www.tzitemzo.be>). Vormingen en opleidingen werden en worden georganiseerd.

II. Ondersteuning en adviesverlening bij de uitoefening van hun rechten ('adviseren en ondersteunen')

Een minderjarige mag bij ieder contact binnen Integrale Jeugdhulp een vertrouwenspersoon meebrengen die hem kan steunen. Concreet kan die bijvoorbeeld meegaan naar gesprekken met hulpverleners, kan die helpen verwoorden wat de jongere niet gezegd krijgt, kan die ook samen het dossier van de jongere inkijken. En sinds kort is ook uitdrukkelijk bepaald in het decreet Integrale Jeugdhulp dat de vertrouwenspersoon als vast aanspreekpersoon voor de minderjarige door het hele traject van de jeugdhulpverlening kan fungeren. Hij krijgt het mandaat om op elk ogenblik jeugdhulpaanbieders aan te spreken, de belangen van de minderjarige te verdedigen, bemiddeling en overleg te initiëren en de situatie te volgen (<http://www.jeugdhulp.be/mijn-jeugdhulp/jongere-ouders/vertrouwenspersoon>).

Ook kan de vertrouwenspersoon op de zitting van de jeugdrechtbank aanwezig zijn, als de jeugdrechter hiermee instemt. Wie steeds aanwezig is op de zitting is de advocaat van de minderjarige. Voor minderjarigen in procedures over gedwongen jeugdhulp en jeugddelinquentie bestaat er een 'ambtshalve aanstelling'. Dit wil zeggen dat de minderjarige daar zelf geen initiatief voor hoeft te nemen en dat dit automatisch gebeurt. Bijna alle balies stellen in dit soort zaken enkel jeugdadvocaten aan. Dit zijn advocaten die de bijzondere opleiding jeugdrecht gevolgd hebben. In het nieuwe ontwerpdecreet over jeugddelinquentie wordt verplicht voorzien in bijstand door een gespecialiseerde advocaat, en dit in elke fase van de procedure.

Ook in andere zaken kan een minderjarige voor advies en bijstand gratis een beroep doen op een jeugdadvocaat. Op de website van de advocaten is een lijst te vinden van alle advocaten die de opleiding jeugdrecht gevolgd hebben (<https://www.advocaat.be/zoek-een-advocaat>, aanklikken Certificaat

'Bijzondere opleiding jeugdrecht'). De jeugdadvoocaat beslist, samen met de jongere, wanneer het zinvol is om in beroep te gaan. Voor klachten of verbetervoorstellen over jeugdadvocaten kan de verzoeker zich best richten tot de Orde van Vlaamse Balies (www.ovb.be).

Op het vlak van adviesverlening en ondersteuning wijzen we ook op 'TZitemzo', dat een chatfunctie heeft waar jongeren op een laagdrempelige manier vragen kunnen stellen over hun rechten (www.tzitemzo.be). Bij Awel kunnen jongeren anoniem en gratis terecht met alle vragen die hen bezighouden (www.awel.be). Ook de – virtuele – deur van het JAC en het CLB staat open voor informatie, advies, en ondersteuning (<https://www.caw.be/jac> en <https://www.clbchat.be>). Zoals verder aan bod komt hebben ook de cliëntorganisaties hier een belangrijke rol te spelen.

III. Klachtmogelijkheden bij schending van hun rechten ('aanvechten')

Als een minderjarige niet meer op één lijn zit met zijn hulpverleners, het overzicht kwijt is of een conflict heeft over zijn hulpverlening, kan hij gratis een beroep doen op cliëntoverleg of bemiddeling (<http://www.jeugdhulp.be/mijn-jeugdhulp/jongere-en-ouders/clientoverleg> en <http://www.jeugdhulp.be/mijn-jeugdhulp/jongere-en-ouders/bemiddeling>).

Als een minderjarige een klacht heeft over de jeugdhulpverlening, kan die daarvoor terecht bij de JO-lijn die zijn klacht zal onderzoeken. Bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat kan een minderjarige terecht als hij het gevoel heeft oneerlijk behandeld te zijn, en dit in alle mogelijke levensdomeinen (www.kinderrechten.be).

Maandcommissarissen, dat zijn vrijwilligers met een professionele achtergrond, bezoeken regelmatig gesloten en besloten jeugdinstituten en waken zo mee over de rechten van de jongeren die er verblijven (<https://www.kinderrechtencommissariaat.be/commissie-van-toezicht>). De maandcommissaris luistert naar de bekommernissen van jongeren en bemiddelt bij conflicten.

Is een jongere het niet eens met een beslissing van de jeugdrechtbank, kan hij samen met zijn advocaat beslissen om hiertegen in beroep te gaan.

Tot slot - en ter volledigheid - heeft een jongere de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij het VN-comité voor de rechten van het kind in Genève (<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIndex.aspx>).

IV. Opkomen voor de belangen van minderjarigen ('Belangenvertegenwoordiging')

Naast individuele klachtmogelijkheden, wordt stevig ingezet op manieren om structureel de rechten van minderjarigen te waarborgen en te verdedigen.

De participatie van cliënten, via organisaties zoals Cachet voor minderjarigen en jongvolwassenen (<http://cachetvzw.be/>), is gerealiseerd in het Raadgevend Comité Jeugdhulp dat beleidsadvies geeft over de jeugdhulp. Ook in de IROJ's, die de jeugdhulp per regio monitoren, zijn er cliëntvertegenwoordigers actief (<https://jongerenwelzijn.be/jeugdhulp/iroj/>).

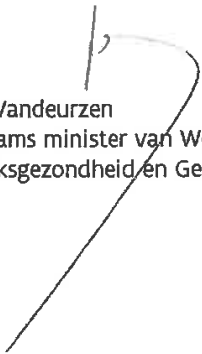
Sinds kort is de werking van cliëntorganisaties op een duurzame manier decretaal verankerd (decreet houdende wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, wat cliëntenorganisaties en een cliëntenforum in de integrale jeugdhulp betreft). De opdracht van de cliëntvertegenwoordigers bestaat er onder meer in om een netwerk van jongeren met jeugdhulpervaring uit te bouwen met het oog op ontmoeting en het verzamelen van ervaringskennis. Ze dragen ook bij aan de ontsluiting van rechten en plichten en ze formuleren aanbevelingen en beleidsadviezen.

Hun werking en ondersteuning loopt met andere woorden als een rode draad doorheen de verschillende aspecten van rechtsbescherming zoals die hierboven geschetst zijn. Zij zijn in staat en hebben het mandaat om signalen en problemen in de uitoefening van de rechten van minderjarigen te capteren en aan te kaarten op de diverse beleidstafels.

Het is de bedoeling dat samen met de cliëntvertegenwoordigers een intersectoraal cliëntenforum uitgebouwd wordt. Dit forum zal gebruikers uit de jeugdhulp vertegenwoordigen op beleidsniveau en de gesprekspartner voor de overheid worden.

Tot slot vermelden we dat het een van de taken van het Kinderrechtencommissariaat is om structurele knelpunten, veelal op grond van ontvangen klachten, aan te kaarten bij het Vlaams Parlement (<https://www.kinderrechtencommissariaat.be/>).

Met de meeste hoogachting,

Jo Vandeurzen
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin